

- К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 224 с.
6. Гумбольдт В. Язык и философия культуры / В. Фон Гумбольдт. – М.: Прогресс, 1985. – 300 с.
7. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы / Е.П. Ильин. – СПб: Изд-во «Питер», 2000. – 512с.: ил. (Серия «Мастера психологии»).
8. Карпов А.В. Психология менеджмента: учеб. пособие / А.В. Карпов. – М.: Гардарики, 2005. – 584 с.: ил.
9. Щерба Л.В. Преподавание иностранных языков в средней школе: общие вопросы методики / Л.В. Щерба. – [изд. 2-е]; под ред. И.В. Рахманова. – М.: Высшая школа, 1974. – 112 с.

Е.Г. ГАЛАШОВА. ФОРМИРОВАНИЕ КУЛЬТУРЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ РЕЧИ СТУДЕНТОВ ЭКОНОМИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

Резюме. В статье рассматривается вопрос общей и профессиональной культуры речи в составе коммуникативной компетентности специалистов экономической сферы деятельности; предложены некоторые направления работы по формированию культуры профессиональной речи студентов экономического профиля в процессе обучения иностранному языку; эффективность использования основного, коммуникативного метода обучения иностранному языку в экономическом Вузе, определена при условии применения дидактического принципа сознательности обучения и практической реализации этого принципа как обучения с опорой на родной язык.

Ключевые слова: язык, профессиональная речь, культура речи, коммуникативный метод, принцип сознательности обучения

O.H. HALASHOVA. FORMATION OF PROFESSIONAL SPEECH STANDARD OF STUDENTS OF ECONOMICS IN THE PROCESS OF TEACHING A FOREIGN LANGUAGE

The summary. The article considers the problem of professional speech standard as a necessary competence of experts in economics; some ways of formation students' professional speech standard in the process of teaching a foreign language at the Economic University are proposed; the effectiveness of the communicative method is defined in view of the applied didactical principle of conscious approach in the process of study a foreign language and practical implementation of this principle as teaching a foreign language based on the native language support.

Key words: language, professional speech, standard of speech, communicative method, conscious approach.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф. М.І. Тадеєва.

Одержано редакцією 15.03.2017 р.

УДК: 378. 013. 46

С.С. ЯКУБОВСЬКА, О.Л. ЛЕХНОВСЬКА, А.І. САВУЩИК

ШЛЯХИ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ

Резюме. У статті розглянуто проблему формування творчої особистості студента, окреслено шляхи інтенсифікації творчої активності студентів в технологічному коледжі на основі мотивації, індивідуально-творчого підходу та відповідних дидактичних умов.

Ключові слова: зовнішня і внутрішня мотивація, творча активність студента, індивідуально-творчий підхід, дидактичні умови.

Постановка проблеми. Проблема мотивації студентів до навчально-професійної діяльності, їх творча активність та забезпечення якості професійної освіти майбутнього фахівця – одна з найбільш актуальних в умовах освітнього процесу технологічного коледжу.

Однією з найбільш актуальних проблем сучасної освіти є побудова такого процесу навчання, який міг би бути основою формування мотиваційної сфери студентів. У зв'язку з цим виникають суперечності між станом, що існує щодо мотивації учіння у студентів і сучасними вимогами до їх навчальної активності; між потребами практики в науково обґрунтованих рекомендаціях з управління мотиваційною сферою студентів і відсутністю достатніх для цього науково-психологічних знань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багатьма педагогами творча діяльність визначається як вихід за межі вже знань, що існують, створення чогось нового, оригінального [1].

Педагогічні дослідження Л. Виготського, С. Гончаренка, Ю. Кулюткіна, М. Лазарева, В. Лозової, Н. Палехи, Н. Половнікової, С. Сисоевої, В. Сухомлинського, Т. Шамової, Г. Щукіної та ін. дають ґрунтовну підставу вважати: визначальною якістю творчої особистості є її творча активність, що розглядається як інтегративна характеристика особистості, в якій, з одного боку, відображені нові глибокі утворення в структурі особистості (творчі потреби, мотиви, вимоги), а з іншого – знаходять свій вираз якісні зміни в діяльності, яка стає цілеспрямованою, продуктивною.

У філософському енциклопедичному словнику творчість визначається як "діяльність, яка породжує щось якісно нове, чого ніколи раніше не було" [6]. Творча особистість виявляється в активній багатогранній діяльності людини, що полягає у засвоєнні і накопиченні знань, умінь, явищ, фактів у відповідній галузі матеріального і духовного виробництва і що є базою для інтелектуального пошуку, у наявності у неї культури мислення, постійного розширення бази знань для експериментування [3].

Творчі здібності особистості являють собою категорію психології і характеризуються як психологічні особливості людини, від яких залежить набування знань, умінь і навичок. Творчі здібності людини, її обдарованість, задатки, які притаманні будь-якій людині, створюють лише передумови для виникнення і розвитку творчого процесу.

© С.С. Якубовська, О.Л. Лехновська, А.І. Савущик, 2017

Завдання особистості, колективу – розкрити і розвинути їх [3].

Мета статті – окреслити шляхи інтенсифікації творчої активності студентів технологічного коледжу, визначити мотиваційні чинники, що впливають на розвиток творчої особистості студента в навчально-виховному процесі.

Виклад основного матеріалу. Мотивація творчої активності – це система стійких мотивів, що спонукають до дій спрямованих на розвиток стійкої творчої спрямованості особистості. Виходячи з цього, ми можемо зазначити, що діяльність студента вже є професійно спрямованою, вона специфічна за своєю метою, умовами, мотивами.

Поняття мотивації включає сукупність факторів, механізмів, процесів, які сприяють виникненню спонукань до реальної або потенційної конкретно направленої активності. Стійкий і сильний науково-пізнавальний мотив сприяє тому, що особистість не має потреби в зовнішніх стимулах і її рівень самостійності досить високий. Важливими є і загальносоціальні, і професійні мотиви. Обираючи подальший шлях після закінчення школи, підліток мотивує себе до дії. Оптимальним варіантом розвитку цієї мотивації до неперервного одержання освіти є досягнення такої відповідності між групами мотивів, що сприяє зростанню ефективності пізнавальної діяльності і призводить до успішного кінцевого результату вибору.

Значну роль у розкритті творчих здібностей студента і перетворення їх на творчу діяльність відіграють мотиви і воля. Тому освітня діяльність вищої школи завжди має предметно формувати і збагачувати мотиви творчої діяльності майбутнього фахівця. Структура мотивів студента, сформована під час навчання, стає стрижнем особистості майбутнього фахівця. Отже, розвиток позитивних навчальних мотивів – невід'ємна складова частина у процесі навчання студента як особистості.

Аналіз причин низької успішності в навчанні свідчить, що й серед студентів, які "не встигають", є особистості з високим рівнем інтелекту та непересічними здібностями. Здібності – не константне утворення, вони розвиваються в діяльності і є її функцією. Якщо студент включений у діяльність – здібності розвиваються. Не надає достатньої уваги навчанню – здібності деградує. Очевидно, причина низького рівня успішності полягає не в тому, що у студента немає здібностей, а, передусім, у мотивації. Часто справа не в професійних знаннях, уміннях чи навичках викладача. Усе ніби гаразд – педагог знає свою справу, добре володіє методичними навичками, а студенти думають лише про оцінку та про те, як би швидше закінчилась лекція. Структура мотивів студента, що формується в період навчання, є стрижнем особистості майбутнього фахівця. Отже, розвиток позитивних навчальних мотивів – невід'ємна складова процесу навчання і виховання студентів. Для ефективної практичної роботи в цьому напрямку потрібне ґрунтовне вивчення закономірностей розвитку навчальної мотивації студентів. Мотиви навчальної діяльності студентів поділяють на внутрішні і зовнішні. До внутрішніх належать: суспільна значущість навчання; професійні мотиви, що відображають значення навчальної діяльності для оволодіння майбутньою професією; пізнавальні, пов'язані з проблемою в нових знаннях. Зовнішні мотиви зорієнтовані на цінності, що лежать поза навчальною діяльністю: мотиви матеріального заохочення; особисті інтереси, пов'язані з одержанням диплома, побоювання стягнень через неуспішність; мотиви спілкування, престижу серед студентів тощо. По-справжньому позитивно впливають на діяльність студентів внутрішні мотиви. Залежно від впливу, які мають внутрішні і зовнішні мотиви, психологи поділяють студентів на чотири групи: 1) студенти з вираженою професійною і предметною мотивацією; 2) з вираженою професійною, але слабкою предметною мотивацією; 3) лише з предметною мотивацією; 4) без предметної і професійної мотивації.

Викладачеві з перших тижнів навчання необхідно розкривати перед студентами суспільну значущість обраного ними фаху і необхідність розвитку своїх професійних якостей. Така робота має включати різні форми: зустрічі, дискусії, "круглі столи", вікторини, спілкування з визнаними і авторитетними спеціалістами, з випускниками минулих років тощо. Усе це сприятиме посиленню внутрішньої і зовнішньої мотивації студентів. А.Н. Лук виділяє такі творчі здібності особистості: пов'язані з мотивацією (інтереси схильності); пов'язані з темпераментом (емоційність); пов'язані з розумовими здатностями [3, 15].

Підготовка ініціативних фахівців, що мислять творчо, має здійснюватися на основі реальної єдності навчально-виховного процесу, науково-дослідної роботи і соціально-політичної діяльності студентів. У будь-якому змістовному вигляді творчої діяльності є два рівні: репродуктивний і продуктивний. Для зручності їх часто називають репродуктивною і продуктивною діяльністю. Репродуктивна діяльність спрямована на одержання відомими засобами наперед визначеного результату і полягає в стереотипному тиражуванні одного й того самого. Продуктивна діяльність – це або створення нових цінностей, або досягнення, одержання відомого результату новими, більш ефективними способами і засобами. Ці два типи діяльності не можна протиставляти, відривати один від одного. Продуктивна діяльність неможлива без своєї основи – репродуктивної.

Розвиток професійної мотиваційної компетенції майбутнього фахівця можливий також за умови формування у студентів внутрішньої, позитивної мотивації в процесі навчання викладачем з вираженою професійною стійкістю. Професійна мотиваційна компетенція майбутнього фахівця сприяє формуванню позитивної професійної «Я-концепції» сучасного студента [7, 226].

На підставі узагальнених результатів значної кількості досліджень щодо внутрішньої і зовнішньої мотивації можна сказати, що при внутрішній мотивації бажання працювати є стійким і тривалим, студенти обирають для себе складні завдання, краще виконують творчі задачі, які вимагають нестандартного підходу. Діяльність внутрішньо мотивованих цілей характеризується високою креативністю і супроводжується емоціями радості та задоволення. Студенти успішно засвоюють навчальну програму, краще розуміють теоретичний матеріал, у них зростає рівень самоповаги. Тоді як при зовнішній мотивації поведінка є нестійкою, вона зникає разом із підкріпленням. Зовнішньо мотивовані студенти обирають найпростіші завдання для швидшого отримання винагороди, знижується якість і швидкість виконання творчих завдань. Вони краще виконують стандартні завдання, при цьому знижується рівень креативності та спонтанності, з'являються негативні емоції. Тип організації педагогічного процесу має принципове значення у вихованні та розвитку творчої активності. Тому комплексний підхід до її розвитку нерозривно пов'язаний із

забезпеченням єдності методологічних і організаційно-методичних основ педагогічного процесу [5].

Формування творчої активності неможливе без виявлення індивідуальних особливостей студентів. Необхідно так побудувати навчальний процес, щоб його центром стала особистість з її самобутнім і неповторно індивідуальним внутрішнім світом. Посилена увага до особистості суб'єкта навчання забезпечує розкриття його творчих здібностей, які за відповідних умов сприяють самотворенню.

Слушною є думка Л. Мільто щодо індивідуально-творчого підходу у навчально-виховному процесі [4]. У сфері індивідуальної творчості відбувається розвиток самобутніх якостей студента, набуття ним власного досвіду. Важливим є те, що індивідуально-творчий підхід – це шлях самореалізації та професійного зростання майбутнього фахівця, а отже, повинен посідати чільне місце у процесі розвитку творчої активності студента. Саме у процесі індивідуалізації "найбільш повно використовуються індивідуальні особливості кожного, визначаються перспективи подальшого розумового розвитку і гармонійного вдосконалення особистісної структури, відбувається пошук засобів, які б компенсували наявні недоліки і сприяли б формуванню індивідуального стилю діяльності майбутнього фахівця" [6].

Формування творчої активності залежить від сукупності дидактичних умов: орієнтації педагогічного процесу на розвиток особистості студента відповідно до його можливостей і здібностей; наявності стійкої позитивної мотивації діяльності; постановки дидактичних завдань у формі рольової перспективи; організації навчальної роботи у вигляді імітаційно-ігрової і проблемно-ситуаційної моделі; використання дидактичної технології, побудованої на принципах рольової перспективи, особистісно-діяльнісного підходу до організації навчального процесу; створення освітнього середовища, яке забезпечує кожному студентові вільний вибір навчальних ролей, психологічний комфорт і ситуацію успіху.

Таким чином, можна виділити такі дидактичні умови, які спрямовані на предметно-змістову (суперечність між знанням і незнанням), мотиваційну (внутрішня потреба, інтерес до проблеми) та особистісну (індивідуальні можливості, здібності, якості) сторони формування творчої активності майбутнього фахівця:

1. Врахування індивідуальних особливостей студентів (організація різноманітних індивідуальних форм роботи).
2. Використання системи психологічних і педагогічних стимулів для творчої активності студентів.
3. Навчання студентів плануванню своєї навчальної діяльності (зокрема, організації систематичної самостійної роботи).
4. Відпрацювання умінь і навичок роботи з різними інформаційними джерелами.
5. Підтримка прагнення студентів до успіху, усвідомлення необхідності навчання, тобто мотивація навчальної діяльності [3].

Усі вищезазначені умови формування творчої активності доцільно застосовувати в комплексі, враховуючи основні постулати проблемного навчання.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Інтенсифікації творчої активності студентів в технологічному коледжі сприяє мотивація в навчанні як один з головних чинників творчої активності студентів, зокрема, внутрішня, яка має безумовно позитивний вплив на навчально-професійну діяльність студентів; індивідуально-творчий підхід та відповідні дидактичні умови, дотримання яких забезпечує результативність вивчення дисциплін у процесі формування творчої активності майбутніх фахівців технологічного коледжу. Перспективними, на нашу думку, є більш ґрунтовне дослідження дидактичних умов формування творчої активності студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Выготский Л.С. Педагогическая психология / Л.С. Выготский. – М., 1996. – 243 с.
2. Гончаренко С.У. Проблеми індивідуалізації процесу навчання / С.У. Гончаренко, В.М. Володько // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 1. – С. 63-71.
3. Луценко В.В. Формування творчої активності майбутнього вчителя музики (дидактичні умови) / В.В. Луценко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/7668/97/>. – Назва з екрану.
4. Мільто Л.О. Роль педагогів-новаторів у розвитку педагогічної майстерності вчителя / Л.О. Мільто // [Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики](#). – 2012. – Вип. 15. – С. 89-96. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_016_2012_15_216. – Назва з екрану.
5. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.І. Слєпкань. – К.: НПУ, 2000. – 210 с.
6. Філософський енциклопедичний словник: енциклопедія // НАН України, Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди; голов. ред. В.І. Шинкарук. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.
7. Ягупов В.В. Педагогіка: навч. посібник / В.В. Ягупов. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.
8. Yakubovska S. The Development of Professional Competence of the Future Motivational Specialists with Higher Economic Education... International Journal of New Economics and Social Sciences. – № 2 (2), 2015. – С. 217-226.

С.С. ЯКУБОВСКАЯ, О.Л. ЛЕХНОВСКАЯ, А.И. САВУЩИК. ПУТИ ИНТЕНСИФИКАЦИИ ТВОРЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ СТУДЕНТОВ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО КОЛЛЕДЖА

Резюме. В статье рассмотрена проблема формирования творческой личности студента, намечены пути интенсификации творческой активности студентов в технологическом колледже на основе мотивации, индивидуально-творческого подхода и соответствующих дидактических условий.

Ключевые слова: внешняя и внутренняя мотивация, творческая активность студента, индивидуально-творческий подход, дидактические условия.

S.S. JAKUBOWSKA, O.L. LEKHNOSKA, A.I. SAVUSCHYK. WAYS OF INTENSIFICATION OF STUDENTS' CREATIVE ACTIVITY IN TECHNICAL COLLEGE

The summary. Forming of students' creative personality is the problem which is considered in the article; it is outlined

the ways of intensification students' creative activity in the technical college on the basis of motivation, individually creative approach and proper didactics conditions.

Key words: *external and internal motivation, creative activity of student, individually creative approach, didactics conditions.*

Рекомендовано до друку.
Д-р. пед. наук, проф. Я.В. Сверлюк.

Одержано редакцією 21.03.2017 р.

УДК: 371. 013: 61: 174

С.О. ЯСТРЕМСЬКА

ІННОВАЦІЙНИЙ ОСВІТНИЙ ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ СЕСТРИНСЬКОЇ СПРАВИ

Резюме. *Представлені результати наукового аналізу прогресивних тенденцій підготовки майбутніх магістрів сестринської справи в контексті інноваційних трансформацій в професійній освіті. Розглянуто інноваційні технології, які використовуються в освітньому процесі вищої медичної школи.*

Ключові слова: *професійна підготовка, майбутні магістри сестринської справи, інноватизація, інноваційні технології навчання, дистанційні технології навчання, сестринська справа.*

Постановка проблеми. Орієнтація вищої освіти на всебічний і гармонійний розвиток особистості в умовах відродження українського суспільства зумовлює гостру потребу в підготовці висококваліфікованих, компетентних фахівців, здатних відповісти на виклик часу. Важко переоцінити актуальність проблеми підготовки майбутніх магістрів сестринської справи (МСС), оскільки істотні перетворення в усіх сферах українського суспільства, в тому числі й у медичній галузі, вимагають скорочення термінів адаптації випускників усіх спеціальностей до професійної діяльності.

Головною рисою оновленої парадигми освіти стає перехід до концепції особистісно зорієнтованої освіти, яка передбачає досягнення майбутніми МСС такого рівня професійної компетенції, який гарантує пріоритетний розвиток інтелекту на основі синтезу принципів фундаментальності, індивідуалізації, створює умови для саморозвитку особистості, актуалізації творчих здібностей, професійної та соціальної самореалізації. Відтак пріоритетною метою вищої медсестринської освіти й одним із критеріїв її ефективності є розвиток особистісного потенціалу та реалізація професійної складової майбутньої медсестри.

Принципово нові умови і зміст медсестринської освіти зумовлені прийняттям Координаційною радою та робочими групами рішення щодо розробки навчальних програм разом з експертами ВООЗ. Глобальні стандарти базової медсестринської й акушерської освіти та стратегії Європейського регіонального бюро ВООЗ стосовно базової та дистанційної освіти й інших нормативних документів кардинальним чином змінюють вимоги до якостей, якими повинні володіти фахівці сестринської справи з відповідною освітою. Це вимагає від ВМНЗ підготовки медсестер з вищою освітою, покликаних працювати в галузі охорони здоров'я з використанням сукупності засобів, знань, способів, методів і прийомів діяльності, які використовуються для охорони і зміцнення здоров'я різних груп населення, догляду за хворими і лікування, профілактики та реабілітації різних захворювань організму людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інновацій в медсестринській освіті широко обговорюються в наукових колах, зокрема: вивчаються пріоритетні шляхи упровадження (Л. Акуліна, Т. Закусилова, І. Махновська, В. Шатило та ін.) та особливості використання інноваційних технологій у процес професійної підготовки майбутніх медсестер (Л. Артемчук, Л. Валентович, В. Клименюк, В. Кошетчук та ін.), окремі аспекти їхньої професійної підготовки в контексті інноваційних перетворень у медичній діяльності та сестринській практиці (І. Круковська, Б. Локай, В. Марцинюк, А. Невмержицька та ін.). Однак, не зважаючи на численні дослідження прогресивних тенденцій інноватизації медсестринської освіти, залишається необхідність дослідження проблеми запровадження оптимальних інновацій у професійну підготовку майбутніх МСС, що вимагає свого подальшого осмислення.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає у висвітленні результатів ретроспективного аналізу сучасних прогресивних тенденцій професійної підготовки майбутніх магістрів сестринської справи в умовах розвитку вітчизняної медицини та в контексті інноваційних перетворень у власне сестринській практиці.

Виклад основного матеріалу. Концепція сестринської справи не є новаторською для України, однак процес підготовки майбутніх МСС, які мають право займати керівні посади в сестринській службі розпочався не так давно. Вища медсестринська освіта здобуває все більшої актуальності в сучасній системі охорони здоров'я, що продиктовано необхідністю підготовки керівників нової формації, здатних впроваджувати й розвивати інноваційні методи управління сестринським процесом. Тому проблема підготовки майбутніх магістрів сестринської справи потребує інноваційних підходів до її організації та орієнтації ВМНЗ на інноваційну діяльність.

Розвиток вищої медсестринської освіти відповідно до сучасних тенденцій її оновлення не може здійснюватися інакше, ніж шляхом освоєння нововведень, за допомогою інноваційних процесів. Щоб ефективно керувати цим процесом, його необхідно пізнати, зрозуміти, щоб творчо відтворити на практиці. Це передбачає вивчення його будови (структури) як сукупності таких компонентів: мотивація до вдосконалення – визначення конкретних цілей – окреслення завдань – уточнення змісту – вибір форм і методів – аналіз результатів. Справді, все починається з мотивів (спонукальних причин) суб'єктів організації інноваційного процесу (викладачів, студентів та ін.), визначення мети впровадження нововведення, перетворення мети у «віяло» завдань, розробку змісту інноваційних методик тощо. Водночас, усі названі аспекти діяльності реалізуються в певних умовах (матеріальних, фінансових, гігієнічних, морально-психологічних, тимчасових тощо), які не входять до структури діяльності, однак при ігноруванні яких інноваційний процес би був ускладнений або протікав би неефективно. Отже, інноваційна діяльність ВМНЗ повинна спрямовуватися на досягнення єдності наукового, навчального і виховного процесів.